

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till Valnämnden

Datum:
2021-12-07

Diarienummer:
VLN-2021-00010

Handläggare:
Åsa Nilsson Bjervner

Verksamhetsplan och budget 2022 - 2024 för valnämnden

Förslag till beslut

Valnämnden beslutar

1. **att** godkänna verksamhetsplan och budget 2022–2024 för valnämnden enligt ärendets bilaga, samt
2. **att** översända handlingen till kommunstyrelsen.

Ärendet

Vid sitt sammanträde den 8-9 november 2021 beslutade kommunfullmäktige om Mål och budget 2022 med plan för 2023 – 2024. Valnämnden har ett avgränsat uppdrag att genomföra val, det medför att nämndens möjlighet att bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål är begränsat. Valnämnden, har i arbetet med att konkretisera Mål och budget övervägt samtliga mål och uppdrag riktade till nämnden. Valnämnden har under inriktningsmål 2 och 8 tagit fram åtgärder för att nå dessa inriktningsmål. Nämnden har tilldelats ett kommunbidrag i Mål och budget motsvarande 10,7 miljoner.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Vid sitt sammanträde den 8-9 november 2021 beslutade kommunfullmäktige om Mål och budget 2022 med plan för 2023 – 2024. Valnämnden har ett avgränsat uppdrag att

genomföra val, det medför att nämndens möjlighet att bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål är begränsat. Valnämnden, har i arbetet med att konkretisera Mål och budget övervägt samtliga mål och uppdrag riktade till samtliga nämnder. Nämnden har under inriktningsmål 2 och 8 tagit fram åtgärder för att nå dessa inriktningsmål. Den 11 september 2022 är det val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige. Valnämndens uppdrag under 2022 är att genomföra ett tryggt, säkert och tillgängligt val. En stor utmaning för nämnden inför genomförandet av valet 2022 kommer att bli att hitta lokaler som är tillgängliga och anpassade för den logistik som krävs för att skydda valhemligheten.

Ekonomiska konsekvenser

Valnämndens budget utgår från den ekonomiska ram som kommunfullmäktige tog beslut om i Mål och budget 2022–2024. Under 2022 budgeteras kostnaderna att uppgå till 15,5 miljoner kronor och inrymmer kostnader för allmänna val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige. Kostnaderna finansieras med kommunbidrag om 10,7 miljoner kronor och 4,8 miljoner kronor i beräknade statsbidrag.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 7 december 2021
- Bilaga: Verksamhetsplan och budget 2022–2024 för valnämnden

Kommunledningskontoret

Åsa Nilsson Bjervner
Kanslichef

Aktiverande styrdokument

Beslutsfattare:
Valnämnden

Dokumentansvarig:
Åsa Nilsson Bjervner

Datum:
2021-12-02

Diarienummer:
VLN-2021-00010

Verksamhetsplan och budget 2022 – 2024

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Innehåll

Nämndens uppdrag.....	3
Omvärld och förutsättningar.....	3
Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget	4
Begrepp som används i verksamhetsplanen	5
Inriktningsmål	6
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 2 Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i	6
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 8 I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället.....	6
Nämndens hantering av övriga inriktningsmål och uppdrag.....	8
Budget 2022	9
Nämndens driftbudget.....	9
Bilaga 1 Uppföljningsplan	10
Nämndens uppföljning	10

Inledning

Nämndens uppdrag

Valnämndens uppdrag är att på lokal nivå ansvara för genomförandet av allmänna val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige, val till Europaparlamentet samt folkomröstningar i enlighet med gällande lagar.

Valnämnden ansvarar för val i enlighet med bestämmelserna i vallagen, kommunallagen samt lagen om kommunala folkomröstningar eller liknande förfaranden. Det innebär att Uppsala valnämnd är lokal valmyndighet och bland annat utser och utbildar röstmottagare, beslutar om vallokaler, arrangerar förtidsröstning, svarar för den preliminära räkningen av rösterna på valkvällen samt ansvarar för den så kallade onsdagsräkningen.

Omvärld och förutsättningar

Den 11 september 2022 är det val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige. Valnämndens uppdrag är att genomföra ett tryggt, säkert och tillgängligt val.

Inför beslut i kommunfullmäktige så gjorde nämnden en översyn av kommunens indelning i valdistrikt inför de allmänna valen år 2022. Kommunfullmäktige beslutade i september 2021 i enlighet med nämndens förslag och överlämnade sedan förslaget till länsstyrelsen som fastställt distrikts-indelningen. Sedan föregående val år 2018 har antalet röstberättigade i kommunalvalet ökat med omkring 10 000 personer. Med utgångspunkt i bland annat befolkningsförändringarna, pågående utbyggnad i vissa områden och Uppsala stads relativt många valdistrikt med få röstberättigade föreslogs Uppsala kommun indelas i 152 valdistrikt inför valen 2022 jämfört med tidigare 161 distrikt i valen 2018 och 2019.

Under 2018 tog riksdagen beslut om förändringar av Vallagen vilka trädde i kraft i januari 2019. En viktig förändring var ett krav på att platsen där valsedlarna läggs ut ska vara avskärmad. Ingen väljare ska uppleva en risk för att röja sin valhemlighet när den tar valsedlar från valsedelstället. Förändringen stärker skyddet för valhemligheten och minskar risken för att väljare ska utsättas för otillåten påverkan i samband med röstningen.

Vid genomförandet av Europaparlamentsvalet 2019 tillämpades den nya lagstiftningen för första gången. Avskärmningarna som nämnden använde vid valet 2019 fungerade tillfredsställande men nämnden ser att det kommer bli en än större utmaning att ordna avskärmningar och logistik i lokalerna inför genomförandet av valet 2022 då det är tre val som ska genomföras.

Den nya lagstiftningen för ökat skydd av valhemligheten ställer höga krav på nämnden att säkerställa ändamålsenliga och tillgänglighetsanpassade vallokaler och lokaler för förtidsröstning. Ett antal av de lokaler som använts vid tidigare val kommer inte längre kunna användas. Vid valet till Europaparlamentet 2019 prövade nämnden att låta flera

valdistrikt dela på en större lokal (idrottshall) vilket föll väl ut och detta kommer att utvecklas under genomförandet av valet 2022. Då flera distrikt delar på en större lokal kan också distriktens röstmottagare samordnas på ett bättre sätt. Skyddet av valhemligheten kommer att ställa krav på en förbättrad logistik och hantering av köer vid vallokaler och lokaler för förtidsröstning, detta innebär att den totala bemanningen kommer att behöva utökas.

Arbetet med att boka upp och inventera vallokaler och lokaler för förtidsröstning inför valet 2022 har påbörjats och nämnden ser stora utmaningar att hitta lämpliga lokaler. Det är framförallt lokaler för förtidsröstning som det kommer att bli en stor utmaning att tillskapa en bra logistik i lokalerna. Nämnden ser också utmaningar i nybyggda bostadsområden då dessa områden innehåller få större samlingslokaler som går att använda till vallokaler, exempelvis Kungsängen (Industristaden).

Regeringen har överlämnat proposition 2021/22:52, Förstärkt skydd för väljare vid röstmottagning, till riksdagen. Denna proposition utgår från det första delbetänkandet av 2020 års valutredning. Propositionen syftar till att stärka väljarnas skydd vid röstmottagningen och stärka skyddet för valhemligheten. Regeringen föreslår därför ändringar i vallagen angående bland annat utbildning av röstmottagare och ordningen vid röstmottagningen, inklusive väljares rätt till hjälp vid röstning. Det föreslås även att valnämnder och utlandsmyndigheter tar över ansvaret för att lägga ut samtliga valsedlar i röstnings- och vallokaler. Regeringen föreslår att lagändringarna träder i kraft den 1 februari 2022 och propositionen ska behandlas vid riksdagens sammanträde den 15 december 2021. Om riksdagen beslutar i enlighet med förslagen kommer dessa tillämpas vid genomförandet av valet 2022 och nämnden kommer att anpassa genomförandet i enlighet med den nya lagstiftningen.

Den ökade polariseringen inom flera områden i samhället påverkar förutsättningarna för att genomföra demokratiska val. Ojämligheten i levnadsvillkor ökar, både mellan individer och mellan olika bostadsområden. Inkomstskillnaderna växer liksom skillnaderna i sysselsättning och hälsa. Samhällsklimatet upplevs som allt hårdare. Lokalt kan detta ta sig uttryck i form av social oro och en ökad närvaro av icke-demokratiska krafter och metoder.

Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget

Nämndens verksamhetsplan och budget beskriver hur nämnden ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget 2022 - 2024.

Nämnden följer upp sin verksamhetsplan och budget i samband med kommunens gemensamma uppföljning per april, delårsbokslutet per augusti och årsbokslutet. Nämnden ansvarar för att löpande följa upp och analysera utvecklingen inom sitt verksamhetsområde.

I samband med att nämnden beslutar om sin verksamhetsplan och budget beslutar den även om sin plan för intern kontroll. Kommunledningskontoret ansvarar för att omsätta planerna i praktisk handling.

Begrepp som används i verksamhetsplanen

Begrepp	Beskrivning
Inriktningsmål	Kommunfullmäktiges mål i <i>Mål och budget</i> . Nämnden konkretiserar inriktningsmålen genom att beskriva åtgärder till uppdragen och vid behov komplettera med grunduppdrag, nämndmål, strategier, åtgärder och indikatorer.
Uppdrag	Uppdrag som ges till nämnden genom kommunfullmäktiges Mål och budget eller genom beslut som fattas under året av kommunfullmäktige och/eller kommunstyrelsen. Till uppdrag från Mål och budget tar nämnden fram åtgärder och vid behov strategier för att beskriva hur nämnden genomför uppdragen.
Grunduppdrag	Nämndens grunduppdrag enligt reglementet. Utvecklingen av grunduppdraget beskrivs med nämndmål med åtgärder och/eller indikatorer.
Nämndmål	Nämnden kan för att bidra till måluppfyllelse konkretisera inriktningsmålen genom att formulera egna nämndmål med tillhörande strategier och åtgärder. Under inriktningsmål 9 finns kommungemensamma obligatoriska nämndmål inom arbetsmiljö och ledar-/medarbetarskap.
Budget	Nämndens budget utgår från <i>Mål och budget</i> och preciseras i nämndens detaljbudget. Nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi redovisar budgeten separat för de båda verksamhetsformerna.
Strategi	Visar nämndens långsiktiga vägval för hur den ska nå sina mål. Nämnden tar i sina strategier även hänsyn till kommunens program och policyer. Nämnden kan i beskrivningen av sina strategier visa vad som behöver göras även bortom 2022 – 2024 för att sätta in åtgärderna i ett sammanhang.
Åtgärd	Visar vilka initiativ nämnden tar för att förverkliga sina nämndmål och uppdrag. Det kan exempelvis handla om att nämnden gör satsningar, fattar nödvändiga beslut, tillsätter en utredning eller startar en försöksverksamhet. Åtgärder för att öka jämställdheten ska alltid övervägas. För nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi behöver det framgå om åtgärden gäller båda verksamhetsformerna eller enbart den ena eller andra.
Förväntad effekt	Konkretiserar en åtgärd och beskriver vad den ska leda till. Underlättar på så sätt uppföljningen av åtgärder.
Styrdokument	Visar om åtgärden finns i, eller kan kopplas till genomförandet av, ett befintligt styrdokument (till exempel program eller handlingsplan).
Fokusområden	Det politiska styrets övergripande prioriteringar för planperioden som har tagits fram utifrån aktuell trend- och omvärldsanalys.

Inriktningsmål

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 2 Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i

Grunduppdrag: Arbeta för att val ska kunna genomföras på ett tryggt, säkert och tillgängligt sätt.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument/fokusområde	Förväntade effekter av åtgärden
Beakta säkerhets- och trygghetsaspekten vid inventering av vallokaler inför beslut om vilka lokaler som ska användas. Säkerhets- och trygghetsaspekten ska även utgöra en del av utbildningen av röstmottagare.		Uppsalas invånare känner sig trygga när de går och röstar
En risk- och sårbarhetsanalys ska genomföras inför valet i samarbete med avdelningen för säkerhet och beredskap.		Vidta de åtgärder som går att ta för att genomföra ett tryggt och säkert val.
Säkerställ att det finns korrekt information om nämndens uppdrag i kommunens medier, följa och samverka med kommunikation och säkerhetsenheten.	(Riskåtgärd)	Korrekt och tillgänglig information om nämndens uppdrag.

Tabell 1. Nämndens åtgärder inom grunduppdraget: Arbeta för att val ska kunna genomföras på ett tryggt, säkert och tillgängligt sätt.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 8 I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

Uppdrag 28: Utarbeta en systematik för att skapa likvärdiga möjligheter för invånarna att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala

Valnämndens arbete inom detta uppdrag omhändertas i åtgärderna för nedanstående kvarvarande uppdrag.

Kvar från 2020: 8.1 öka valdeltagande i områden och för grupper med lågt valdeltagande samt verka för ett mer jämlikt valdeltagande. (KS och VLN)

VLN arbetar med uppdraget inom ramen för sitt grunduppdrag att arbeta för att val ska kunna genomföras på ett tryggt, säkert och tillgängligt sätt.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument/fokusområde	Förväntade effekter av åtgärden
Säkerställa att det finns tillgängliga och ändamålsenliga vallokaler och lokaler för förtidsröstning.		

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument/fokusområde	Förväntade effekter av åtgärden
Säkerställa tillgänglighet för alla målgrupper i arbetet med vallokaler och lokaler för förtidsröstning.		Alla röstberättigade ska ha likvärdiga möjligheter att delta i demokratiska val.
Genom att använda ambulerande röstmottagare och samverka med äldrenämndens verksamhet ska alla äldre som vill få möjlighet att rösta i valet göra detta.		Alla får möjlighet att rösta vid valet på samma villkor
Rekrytera flerspråkiga röstmottagare.		Väljarna får ökad tillgänglighet och förståelse genom flerspråkiga röstmottagare.
Genomföra informationsinsats om hur man röstar, exempelvis genom olika kanaler och språk.		Ökat valdeltagande inom grupper med lågt valdeltagande.

Tabell 5. Nämndens åtgärder till uppdrag 28: Utarbeta en systematik för att skapa likvärdiga möjligheter för invånarna att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala.

Indikatorer

Indikator	2019	2020	2021	Mål	Jämförvärde	Källa
Andel tillgänglighetsanpassade vallokaler och lokaler för förtidsröstning				Alla		

Tabell 2. Nämndens indikatorer till Andel tillgänglighetsanpassade vallokaler och lokaler för förtidsröstning

Nämndens hantering av övriga inriktningsmål och uppdrag

Valnämnden har ett avgränsat uppdrag att genomföra val, det medför att nämndens möjlighet att bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål är begränsat. Valnämnden, har i arbetet med att konkretisera Mål och budget övervägt samtliga mål och uppdrag riktade till nämnden.

Nedanstående uppdrag från Mål och budget 2021 - 2024 har kommunfullmäktige riktat till samtliga nämnden och bolag. Valnämnden har bedömt att nämnden inte har möjlighet att genomföra uppdragen inom ramen för sitt ansvarsområde under åren 2022 - 2024.

Inriktningsmål 1

Uppdrag 1. Genomföra en årlig kartläggning av hur nämndernas och bolagsstyrelsernas resurser kommer män och kvinnor till godo i syfte att omfördela resurser för att främja jämställdhet och likvärdighet.

Uppdrag 2. Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagservice med hög kvalitet.

Uppdrag 3: Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande.

Inriktningsmål 2

Uppdrag 5. Vässa kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Inriktningsmål 3

Uppdrag 9. Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om en fossilfri välfärdskommun 2030 och klimatpositivt Uppsala 2050.

Inriktningsmål 4

Uppdrag 11: Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända och skapa förutsättningar för fler människor att försörja sig genom utbildning, arbete eller entreprenörskap.

Uppdrag 12: Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa.

Inriktningsmål 5

Uppdrag 12: Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa.

Uppdrag 14. Förbättra möjligheten till anställning för personer med funktionsnedsättning i kommunens verksamheter.

Inriktningsmål 7

Nämnden har inte några uppdrag inom inriktningsmålet

Inriktningsmål 9

Uppdrag 30: Stärka arbetet med hälsofrämjande arbetsätt och ett hållbart arbetsliv.

Valnämnden har inga åtgärder kopplade till de kommungemensamma nämndmålen under inriktningsmål 9; N9.1: Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv och N9.2: Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som säkrar leveranser av hög kvalitet, verksamhetsutveckling och medledarskap.

Budget 2022

Nämndens driftbudget

Valnämndens budget utgår från den ekonomiska ram som kommunfullmäktige tog beslut om i Mål och budget 2022–2024. Under 2022 budgeteras kostnaderna att uppgå till 15,5 miljoner kronor och inrymmer kostnader för allmänna val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige. Kostnaderna finansieras med kommunbidrag om 10,7 miljoner kronor och 4,8 miljoner kronor i beräknade statsbidrag.

VALNÄMNDEN			
Belopp i miljoner kronor	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022
Statsbidrag			4,8
Summa intäkter	0,0	0,0	4,8
Nämndens arvoden och administration	-0,9	-0,9	-1,2
Administration av val	-0,3	-0,3	-6,7
Arvoden och ersättningar röstmottagare			-7,6
Summa kostnader	-1,2	-1,2	-15,5
Summa nettokostnader	-1,2	-1,2	-10,7
Kommunbidrag			
Politisk verksamhet (1)	1,2	1,2	10,7
Summa kommunbidrag	1,2	1,2	10,7
Resultat	0,0	0,0	0,0

Bilaga 1 Uppföljningsplan

Nämndens uppföljning

Nämndens uppföljning av verksamhetsplanen utgår från resultat kopplade till genomförd verksamhet och avsatt budget. Nämndens uppföljning av verksamheten baseras också på arbetet med intern kontroll.

Vid varje delårsuppföljning och vid årsbokslutet bedömer nämnden i vilken mån den bidragit till att förverkliga kommunfullmäktiges inriktningsmål, kommunfullmäktiges uppdrag och nämndens egna mål. Bedömningen baseras på uppföljningen av nämndens åtgärder.

Nämnden följer upp sitt ekonomiska läge kontinuerligt under året och redovisar ett periodiserat resultat månadsvis. Detta innebär att nämnden varje månad (februari-november utom juni) jämför det ackumulerade resultatet med budget och gör en helårsprognos. Alla kostnader och intäkter ska så långt som möjligt belasta rätt period för att ge rättvisande information om nämndens ekonomiska läge.

En fördjupad uppföljning för verksamhetsområdet sker per mars, per augusti samt i årsbokslut. Den ekonomiska uppföljningen redovisas till nämnden på minst samma nivå som i budget. I de fall uppföljningen visar avvikelser mot förväntat resultat beslutar nämnden om åtgärder.